

The Experience of Revelation and Trust in Religious Tradition: Linda Zagzebski's Perspective

Amirhossein Khodaparast*

Abstract

In Linda Zagzebski's view, a religious tradition functions as a dynamic mechanism for sustaining the experience of revelation. Religions preserve their connection to the revelatory source through historical testimony, the believer's personal experience of the sacred, and the internalization of tradition within religious life. She regards the third model as the most fundamental, since it conceives of tradition as a living reality that enables the epistemic and moral formation of the believer. Grounded in virtue epistemology, trust in tradition—when rooted in intellectual virtues—constitutes a rational mode of seeking truth. In this way, the experience of revelation is sustained within the communal and ritual life of tradition and can offer a reasoned response to the challenges posed by skepticism and pluralism.

Keywords: Religious Tradition, Revelation Experience, Epistemic Trust, Virtue Epistemology, Linda Zagzebski.

* Assistant Professor, Department of Western Philosophy, Iranian Institute of Philosophy, Tehran, Iran, khodaparast@irip.ac.ir

Date Received: 30/12/2024, Date of Acceptance: 15/03/2025

 Copyright©2010, Iranian Association for Philosophy of Religion. This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA94042, USA.

The Experience of Revelation and Trust in Religious Tradition: Linda Zagzebski's Perspective

Extended abstract

Across major religious traditions, revelation has served as the grounding experience that brings the divine into relation with human beings and establishes the foundations of communal faith. Linda Zagzebski's account explains how this primordial encounter with the sacred is preserved and made accessible through the ongoing life of religious traditions. Not only do such traditions convey doctrinal and legal content, but they also embody the collective memory, practical norms, and spiritual dispositions that form a community over centuries. Religious authority thus emerges as an epistemic, ethical, and affective structure shaping the believer's worldview and motivating her religious practices.

Zagzebski distinguishes three principal modalities through which revelatory experience is transmitted. In the first model, the chain of testimony—originating with the direct witnesses of revelation—creates a historical bridge between the initial event and later generations. The scriptures and canonical narratives that gradually formalize these testimonies protect them against oblivion while simultaneously grounding the identity of the religious community. Yet, as she notes, this model remains vulnerable to distortions arising from temporal distance, linguistic change, and interpretive interference.

The second model emphasizes the possibility of immediate encounter with the divine. It is the believer's own spiritual life, independent of extensive reliance on tradition. Particularly echoed in strands of Protestant theology, this approach suggests that revelation can remain a living address of God to persons today, granting them assurance without dependence on historical mediation. Zagzebski acknowledges the existential and spiritual power of this model but cautions that purely individual experiences lack the interpretive safeguards that tradition offers and thus may succumb to error, confusion, or self-deception.

The third model, which she favors, integrates personal experience and communal continuity by understanding tradition itself as a living field of revelatory presence. Tradition is internalized within the believer through worship, liturgical practices, ethical formation, scriptural engagement, and communal interpretation. Under these conditions, revelation is not relegated to a distant past, nor reduced to subjective spiritual episodes, but becomes a dimension of the ongoing religious life in which believers participate. The community cultivates intellectual and moral virtues—such

as humility, honesty, and conscientiousness—that enable it to remain oriented toward truth and resistant to the corruptions that threaten both individuals and institutions.

Zagzebski's broader epistemology of virtue provides the conceptual underpinning for this view. Since human beings are inherently dependent on one another for knowledge, trust in epistemic authorities is not a defect of rationality but a necessary feature of our intellectual condition. Trusting a tradition can therefore be an expression of epistemic humility and responsible agency, provided that the tradition itself manifests truth-directed virtues that sustain its authority across time. Tradition shapes the affective and volitional aspects of the believer as well: it does not merely persuade the intellect but forms the heart, directing desire and devotion toward the divine source of revelation.

This account also acknowledges the need for critical discernment: traditions can err, and the collective life of a community must include mechanisms of self-correction. Internal dialogue, appeal to foundational sources, and comparison of spiritual experiences all serve as means by which a tradition tests and refines its claims to truth. What ultimately anchors trust, however, is the believer's deep moral and religious perception—a “personal response to divine truth,” as Zagzebski puts it—through which faith becomes both cognitively warranted and existentially transformative.

The resulting picture presents a defense of the rationality of religious commitment within a pluralistic world. Reliance on tradition does not amount to blind conformism but expresses a mature alignment of intellect, emotion, and will with a truth-seeking community. Revelation, in this view, is neither confined to an inaccessible past nor limited to extraordinary experiences of isolated individuals; it is realized continuously in the lived spiritual practices of a tradition shaped by epistemic virtues. Thus, trusting one's religious tradition can be a rational and virtuous response to the human need for divine guidance, even while recognizing the legitimacy of other traditions' analogous claims and the ongoing responsibility for reflective self-assessment.

References

- Brown, R. M. (2003). *The Spirit of Protestantism*, trans. by: F. Majidi, Tehran: Negahe Moaser. [In Persian]
- Zagzebski, L. (1993). “Religious Knowledge and the Virtues”, in: *Rational faith*, ed. by: L. Zagzebski, Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Zagzebski, L. (2012). *Epistemic Authority: A Theory of Trust, Authority and Autonomy in Belief*, Oxford: Oxford University Press.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تجربه وحی و اعتماد به سنت دینی: دیدگاه لیندا زگزیسکی

امیرحسین خداپرست*

چکیده

در نگاه لیندا زگزیسکی، سنت دینی سازوکاری پویا برای تداوم تجربه وحی است. ادیان از طریق گواهی تاریخی، تجربه شخصی امر قدسی و درونی سازی سنت در زندگی مؤمن، پیوند با سرچشمه وحی را حفظ می کنند. او الگوی سوم را بنیادی تر می داند، زیرا سنت را واقعیتی زنده می بیند که امکان تربیت معرفتی و اخلاقی مؤمن را فراهم می کند. بر پایه معرفت شناسی فضیلت، اعتماد به سنت، اگر مبتنی بر فضایل فکری باشد، شکلی عقلانی از جست و جوی حقیقت است. بدین ترتیب، تجربه وحی در بطن حیات جمعی و آیینی سنت تداوم می یابد و می تواند پاسخی عقلانی به چالش های شکاکیت و کثرت گرایی فراهم کند.

کلیدواژه ها: سنت دینی، تجربه وحی، اعتماد معرفتی، معرفت شناسی فضیلت، لیندا زگزیسکی.

۱. مقدمه

ادیان بزرگ جهان، از جمله یهودیت، مسیحیت، اسلام، آیین هندو و آیین بودا، در پهنه ای وسیع از جغرافیا و در طی قرون متوالی حضور داشته اند و در شکل دهی به فهم انسان از هستی، معنا، اخلاق و امر قدسی نقشی تعیین کننده ایفا کرده اند. این ادیان فقط مجموعه ای از آموزه ها و احکام نیستند، بلکه تجسمی از سنت های زنده اند؛ سنت هایی که حافظه تاریخی و جمعی جوامع دینی را نگه می دارند و نسل به نسل تجربه ها و بینش های حاصل از مواجهه با امر الوهی را منتقل می کنند. این حافظه نه صرفاً خاطره ای گذشته نگر، بلکه

* استادیار گروه فلسفه، مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، تهران، ایران، khodaparast@irip.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

سازوکاری زنده و پویا است که وجدان جمعی مؤمنان را شکل می‌دهد و تداوم حیات دینی را در بستر تاریخ امکان‌پذیر می‌سازد. در قلب این فرایند انتقال و تداوم، مفهومی بنیادین به نام مرجعیت دینی قرار دارد. مرجعیت دینی نه فقط ناظر به اعتبار آموزه‌های خاص یا احکام عبادی است، بلکه مفهومی فراگیرتر دارد: نوعی مرجعیت معرفتی، اخلاقی و عملی که جهان‌بینی دینی و ساختار انگیزشی آن را سامان می‌دهد. این مرجعیت هم به اعتبار منابع دینی، هم به قدرت آن منابع در جهت‌دهی به فهم، احساس و عمل فرد مؤمن ناظر است. در نگاه لیندا زگزیسکی، معرفت‌شناس و فیلسوف معاصر اخلاق و دین، سنت دینی همچون ظرفی برای حفظ و انتقال تجربه و حیانی نخستین عمل می‌کند. این تجربه آغازین، که می‌تواند در قالبی نظیر دریافت ده فرمان از سوی موسی، الهام روح القدس به عیسی یا نزول قرآن بر محمد جلوه کند، در زمان و مکانی خاص رخ داده است، اما سنت می‌کوشد آن را به نحوی جمعی، تاریخی و روشمند به نسل‌های بعدی منتقل کند. این انتقال صرفاً نقل اطلاعات نیست، بلکه نوعی تداوم معنوی و معرفتی است که در آن گذشته به گونه‌ای زنده در حال و آینده حضور می‌یابد.

۲. سه الگو در انتقال تجربه وحی

زگزیسکی سه الگوی عمده برای انتقال تجربه وحی و حفظ ارتباط مؤمنان با سرچشمه دینی را شناسایی می‌کند:

۱. **سنت به مثابه حامل زنجیره‌ای از گواهان:** در الگوی نخست، انتقال تجربه و حیانی مبتنی بر **گواهی** است. شاهدان اولیه وحی، مانند **حواریون مسیح** یا **صحابه محمد**، تجربه مستقیم یا نزدیک به تجربه پیامبر را دارند. آنان آموزه‌ها، اعمال، سخنان و رخدادهای دینی را به دیگران گزارش می‌کنند. این گواهی‌ها ابتدا غالباً شفاهی‌اند، اما به تدریج به صورت **مکتوب** درمی‌آیند و در قالب «کتاب مقدس» یا «سیره‌ها» تثبیت می‌شوند. به این ترتیب، **سنت دینی** همچون زنجیره‌ای از **اعتماد** و **شهادت** عمل می‌کند که از گذشته به حال پیوسته است. شباهت این سازوکار با انتقال **روایت‌های خانوادگی** قابل توجه است: همان‌گونه که اعضای یک خانواده از طریق نقل داستان‌های اجداد خود، هویت و تعلقشان را بازمی‌یابند، مؤمنان نیز از طریق سنت، خود را به پیکره جمعی امت متصل می‌سازند. این اتصال نه فقط معرفتی، بلکه وجودی و هویتی است. مؤمن به واسطه سنت بخشی از یک «ما»ی گسترده‌تر

می‌شود که از مرزهای زمان و مکان عبور می‌کند. اما زگزبسکی هشدار می‌دهد که هرچه این زنجیره درازتر شود، امکان تضعیف مرجعیت نیز افزایش می‌یابد. تغییر در زبان، زمینه فرهنگی، انگیزه‌های مفسران یا حتی تحریف عمدی یا سهوی روایت‌ها می‌تواند به تزلزل در اعتماد به این زنجیره بینجامد. در نتیجه، مرجعیت سنت در این الگو به استحکام و اعتبار تاریخی آن وابسته است (Zagzebski, 2012: 169-170).

۲. تجربه بی‌واسطه وحی به منزله مخاطبه فرد و خدا: الگوی دوم، که تا حدی به سنت پروتستانی در الهیات مسیحی نزدیک است، بر امکان تجربه بی‌واسطه وحی برای فرد مؤمن تأکید دارد. در این الگو، کتاب مقدس نه به مثابه متنی صرفاً تاریخی یا حامل گواهی‌های گذشته، بلکه به منزله کلام زنده خداوند تلقی می‌شود که مخاطب خود را مستقیماً فرامی‌خواند. در اینجا نقش سنت به حداقل می‌رسد و فرد مؤمن خود را در مواجهه‌ای شخصی و بی‌واسطه با امر الوهی می‌یابد. ایمان در این الگو حاصل تجربه‌ای حضوری و انفسی است، نه پذیرش سنت یا گواهی دیگران. مفاهیمی چون «ارتباط شخصی با خدا» یا «باززاده شدن روح» در سنت‌های مسیحی فردگرایانه مصادیقی از این نوع نگرش‌اند (براون، ۱۳۸۲: ۳۳۳-۳۳۷؛ Zagzebski, 1993: 218-220). مطابق این نگاه، فرد مؤمن در قرن بیست و یکم می‌تواند به همان اندازه از ایمان و اطمینان بهره‌مند باشد که حواریون مسیح یا صحابه پیامبر. وثاقت تاریخی گواهی‌ها یا اعتبار سنت دیگر نقطه اتکای اصلی نیست، بلکه تجربه زنده مخاطبه با خدا است که به باورها معنا و حجیت می‌بخشد. هرچند این الگو نوعی آزادی و اصالت به فرد می‌دهد، اما زگزبسکی به محدودیت‌ها و خطرات آن نیز توجه دارد. تجربه‌های دینی، به‌ویژه وقتی بی‌واسطه و شخصی باشند، به آسانی قابل تأویل‌های متعارض‌اند و نبود چارچوب تفسیری سنت می‌تواند به تفسیرهای افراطی، بدعت‌گذارانه یا حتی روان‌پیشانه بینجامد. از این رو، ضرورت سازوکاری برای تفکیک تجربه اصیل از غیراصیل همچنان باقی می‌ماند.

۳. تجربه سنت در خود فرد: الگوی سوم، که زگزبسکی آن را برجسته‌تر از دو الگوی دیگر می‌داند، دیدگاهی است که در آن سنت دینی نه صرفاً زنجیره‌ای از گواهی‌های تاریخی (الگوی اول) و نه فقط بستر پیام‌های بی‌واسطه الهی به افراد خاص (الگوی دوم) بلکه واقعیتی زنده و جاری است که از طریق حیات ایمانی در قالب سنت در درون مؤمن تجلی می‌یابد. این الگو سنت را نه امری صرفاً خارجی، بلکه همچون ساختار حیات دینی درونی‌شده در فرد مؤمن در نظر می‌گیرد. همان‌گونه که فرد می‌تواند با پرورش فضیلت‌های

فکری و اخلاقی در خود به معرفت دست یابد، جامعه دینی نیز می‌تواند با شکل‌دهی به سنت‌های پایدار تفکر، پرستش، دعا، تعلیم و تأمل اخلاقی، ظرفی برای تجلی و تداوم وحی باشد. در این نگاه، سنت صرفاً انتقال‌دهنده معنا از گذشته به حال نیست، بلکه میدان عمل و تجربه‌ای حاضر است که در آن فرد مؤمن می‌تواند بی‌آنکه مدعی دریافت وحی تازه‌ای باشد، حقیقت و حیانی را تجربه کند. به تعبیر دیگر، سنت از راه عبادات، تعالیم، مراسم، دعاها، تفاسیر و اعمال اخلاقی، شکلی خاص از زندگی را فراهم می‌کند که در آن تجربه وحی همچنان ممکن و حاضر است، ولو نه به صورت رویدادی خارق‌العاده بلکه همچون مواجهه‌ای ژرف با حقیقتی متعالی (Zagzebski, 2012: 178).

۳. مرجعیت و اعتماد: از معرفت فردی تا معرفت سنتی

برای فهم این دیدگاه، باید به نظریه کلی‌تر زگزیسکی در معرفت‌شناسی فضیلت توجه کرد. او معرفت را حاصل عملکرد درست و فضیلت‌مدارانه فاعل معرفتی می‌داند، به این معنا که فرد با استفاده از فضیلت‌هایی همچون صداقت، شجاعت فکری، فروتنی و توجه به شواهد می‌تواند به باورهای صادق و موجه برسد. در این چارچوب، اعتماد معرفتی به دیگران و به سنت نه ضعف بلکه بخشی از عمل فکری فضیلت‌مندانه است. فردی که خود را منشأ معرفت مستقل می‌انگارد، در واقع، گرفتار نوعی تکبر معرفتی است. برعکس، پذیرش اینکه معرفت ما به دیگران و به نهادهای تاریخی انتقال معرفت، از جمله سنت‌های دینی، وابسته است می‌تواند نشانه فروتنی فکری و عقلانیت بلوغ‌یافته باشد. بر همین اساس، اعتماد به سنت دینی، اگر از رهگذر فضیلت‌های فکری صورت گیرد، نه فقط عقلانی است بلکه یکی از راه‌های دسترسی به حقیقت است. به نظر زگزیسکی، اگر بتوان نشان داد سنت دینی فضیلت‌هایی در خود پرورانده است که در جهت کشف حقیقت عمل می‌کنند و اگر فرد مؤمن از این سنت در چارچوبی آگاهانه و مسئولانه پیروی کند، آنگاه پیروی از سنت نه نشانه تعصب بلکه ادامه عقلانیت در بستر اجتماعی و تاریخی آن است.

۴. سنت، داوری و تجربه دینی در مواجهه با تردید

ممکن است این پرسش مطرح شود که اگر سنت صرفاً مجموعه‌ای از آموزه‌ها و رفتارها نیست بلکه ظرفی برای تجربه وحی در خود فرد است، چگونه می‌توان صحت و اصالت

این تجربه‌ها را سنجید. آیا همه کسانی که در یک سنت زندگی می‌کنند به‌راستی در معرض وحی‌اند؟ آیا همه باورهای برخاسته از سنت هم‌وزن و هم‌ارزش‌اند؟ زگزبسکی بر این باور است که در سنت، همانند فرد، امکان لغزش، تحریف یا حتی انحراف وجود دارد. اما همچنان که ما فضیلت‌ها را راهی برای تشخیص و تمیز باورهای درست از نادرست می‌دانیم، در سطح سنت نیز می‌توان نهادها، الگوها و شیوه‌هایی برای پالایش، بازبینی و تصحیح فراهم کرد. سازوکارهایی همچون گفت‌وگوی درون‌سنتی، نقد تفاسیر، بازگشت به منابع اصلی و مقایسه تجربه‌ها ابزارهایی برای حفاظت از صدق و حیانی سنت‌اند. درعین حال، زگزبسکی تأکید می‌کند که اعتماد به سنت، هرچند با داوری عقلانی همراه است، بدون نوعی شهود اخلاقی و دینی امکان‌پذیر نیست. آنچه او «پاسخ درونی به حقیقت دینی» می‌نامد، عنصری است که درنهایت، باور مؤمن را از حالت نظری صرف بیرون می‌آورد و به آن جنبه‌ای وجودی و عاطفی می‌بخشد. فرد مؤمن، در زندگی با سنت، نه فقط متقاعد می‌شود، بلکه «متأثر» می‌شود؛ سنت نه تنها فکر او بلکه درون و اراده‌اش را درمی‌نوردد.

۵. تجربه وحی: از معرفت‌شناسی به انسان‌شناسی دینی

رویکرد زگزبسکی به تجربه وحی صرفاً معرفت‌شناسانه نیست، بلکه جنبه انسان‌شناختی نیز دارد. او در آثارش، به‌ویژه در کتاب مرجعیت معرفتی، نشان می‌دهد که انسان موجودی است نیازمند اعتماد، ارتباط، تعلیم و هدایت. از این رو، حیات دینی، به‌ویژه در بستر سنت، پاسخی به نیازهای عمیق وجودی انسان است و تجربه وحی پاسخی است که از دل این حیات دینی برمی‌خیزد. در این نگاه، وحی نه صرفاً اطلاع از حقیقت، بلکه تماس با منبع حقیقت است. به تعبیر عرفانی‌تر، تجربه و حیانی نوعی حضور است؛ حضوری که ذهن و دل صاحب تجربه را درمی‌نوردد و او را از درون دگرگون می‌کند. سنت دینی، در چنین روایتی، نه فقط انتقال‌دهنده گزاره‌ها، بلکه نظامی از تربیت احساس، خواست و شناخت است. در اینجا است که سنت نقشی محوری پیدا می‌کند: سنت بستری است که در آن آدمی یاد می‌گیرد چگونه به حقیقت گوش فرادهد، چگونه خود را برای پذیرش وحی مهیا سازد و چگونه تجربه خود را از توهّمات یا تمایلات شخصی متمایز کند. به بیان دیگر، سنت صرفاً راهی برای باور به وحی نیست، بلکه راهی برای تجربه وحی است.

۶. نتیجه: دفاعی عقلانی از اعتماد دینی

دیدگاه زگزیسکی دفاعی ظریف و مدرن از عقلانیت باور دینی در عصر گسترش شکاکیت و کثرت‌گرایی است. او با بهره‌گیری از ابزارهای معرفت‌شناسی فضیلت و انسان‌شناسی دینی، می‌کوشد نشان دهد که اعتماد به سنت و تجربه وحی، در صورتی که از سر فضیلت‌های فکری صورت گیرند، نه تنها عقلانی‌اند بلکه بخشی مهم از حیات عقلانی انسان را تشکیل می‌دهند. از منظر زگزیسکی، تجربه وحی فقط در فرد منزوی یا فرابشری روی نمی‌دهد بلکه در بطن سنت دینی و از رهگذر حیات دینی جمعی مجال بروز می‌یابد. گویی سنت، چونان تجلی فضیلت جمعی، نقش داور، تربیت‌گر و تسهیل‌کننده را ایفا می‌کند. در این میان، عقلانیت، به جای آنکه در تضاد با اعتماد قرار گیرد، خود مستلزم شکل‌هایی از اعتماد عقلانی است. از این رو، در پاسخ به مسئله اختلاف‌نظر دینی، زگزیسکی ما را به فروتنی فکری و وفاداری نقادانه فرامی‌خواند. هر فرد می‌تواند سنت خود را، اگر با فضیلت زیسته شود، راهی به حقیقت بداند، بی‌آنکه به ضرورت دیگر سنت‌ها را باطل یا بی‌اعتبار بشمارد. این موضع نه نسبی‌انگارانه است و نه انحصارطلبانه، بلکه پاسخی انسانی و فضیلت‌مندانه به مسئله مرجعیت فکری و اعتماد به سنت دینی در جهان کثرت‌گرای کنونی است.

منابع

براون، ر. م. (۱۳۸۲). روح آیین پروتستان، ترجمه: ف. مجیدی، تهران: نگاه معاصر.

Zagzebski, L. (1993). "Religious Knowledge and the virtues.", in: *Rational faith*, ed. by: L. Zagzebski, Notre Dame: University of Notre Dame Press.

Zagzebski, L. (2012). *Epistemic Authority: A Theory of Trust, Authority and Autonomy in Belief*, Oxford: Oxford University Press.